

служитимуть на користь громадян, які звертатимуться за юридичною допомогою: насамперед адвокат, на відміну від юриста або просто фахівця в галузі права, у разі скоєння ним правопорушення може бути притягнутий до відповідальності; таким важливим нюансом, як збереження свідчень, обмежений теж тільки адвокат; узагалі ж адвокат – це юрист, який здобув спеціальну освіту та має відповідну ліцензію для того, щоб здійснювати представництво інтересів громадян у судах. Важливо також, що адвокат обов'язково має відповідний попередній досвід роботи і це – наголошують адвокати – принципові відмінності адвоката від юриста.

Дійсно, останнім часом ВНЗ України випускають велику кількість юристів. Часто із суто комерційного інтересу. У результаті на ринок праці виходить маса «молодих спеціалістів» з відповідними дипломами, рівень знань та умінь яких, м'яко кажучи, є незадовільним. Їхня практика негативно позначається на рівні правової культури в країні. Тому саме перекваліфікація та долучення до лав адвокатів, на думку лобістів монополії, спонукатиме зацікавлених юристів відповідати високим вимогам інституту адвокатури, що, у свою чергу, забезпечить підвищення якості роботи, відповідальності та гарантії професійної діяльності захисника, а отже, створить умови для добросовісної конкуренції на вітчизняному ринку надання юридичних послуг.

Чи потрібно згадувати, що така перспектива пристосування до нових вимог монополізації була сприйнята вкрай негативно в колах практикуючих юристів, серед яких – будемо відверті – чимало дійсно талановитих і знаючих свою справу фахівців. Насамперед незадоволення викликає необхідність понести істотні витрати на складання спеціалізованого платного іспиту та проходження затребуваного стажування задля присвоєння статусу адвоката. Хоча адвокатська спільнота й запевняє, що гарантія та захист професійних прав, які надає адвокатське посвідчення, набагато переважають негатив і витрати, понесені юристами, і «віщують» проблеми лише для шарлатанів та недосвідчених юристів.

Разом з тим фахівці розглядають таку диверсифікацію та реструктуризацію ринку не стільки як «фільтр» на професіоналізм, скільки як необхідний крок на шляху інституціонального формування адвокатури – важливої складової правового суспільства. Адже саме розвиток державних інституцій у наш час є запорукою благополуччя сучасної держави.

Та все ж запровадження сьогодні виключної адвокатської монополії в Україні є питанням дискусійним. Експерти вказують на пряме порушення чинного законодавства, посиляючись на ст. 59 Конституції України, у якій зазначається, що «кожен є вільним у виборі захисника своїх прав» та рішення Конституційного Суду

Примітно, що, пропагуючи чергове новведення, влада намагається прив'язати його до успішного досвіду за кордоном. Проте в цьому випадку, схоже, ідею про абсолютну адвокатську монополію було «вирвано з контексту». Адже важливим є те, що в розвинутих країнах паралельно існують інститути державної адвокатури, а також некомерційні організації, фінансовані державою, які надають безкоштовні юридичні послуги з широкого кола питань малозабезпеченим верствам населення. В Україні ж, на жаль, проблема можливості надання кваліфікованої безоплатної правової допомоги й досі залишається не розв'язаною.

Вочевидь, трафаретне реформування може виявитися досить небезпечним у реаліях корумпованого суспільства. Наразі існує висока вірогідність маніпуляції адвокатською корпорацією та перетворення адвокатів на маріонеток, які перебуватимуть під постійною загрозою позбавлення права на провадження професійної діяльності. Тільки в країні з розвинутою правовою системою та культурою монополія не матиме шансів набути ознак узурпації.

Берташ О.В.

*студентка 5-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сьогоднішній день попри зміни, які вносяться до податкового законодавства існує досить багато проблем щодо сплати податків адвокатами. Саме Конституцією України

зобов'язано кожного сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом. Цей обов'язок не оминає також адвокатів. І коли йдеться про порядок сплати податків, а також їх розміри, то необхідно звертатися до Податкового кодексу України, який є саме тим законом, на який посилається Конституція (Конституція України . Прийнята 28.08.1996// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2016, № 30, ст. 67.)

Проте питання щодо оподаткування адвокатської діяльності жодним чином не зачіпається Законом “ Про адвокатуру та адвокатську діяльність ” від 5 липня 2012 року, так само не регулював цього питання й попередній закон. Це можна пояснити тим, що законодавець бажає регулювати питання оподаткування виключно “ податковими законами ”, а на сучасному етапі - Податковим кодексом, який визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки (Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» . Прийнятий від 05.07.2012 р.// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27.)

Адвокат провадить незалежну професійну діяльність і визнається Податковим кодексом само зайнятою особою:

“ з п.п.14.1.226 та п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України вказує, що самозайнята особа – платник податку, який є фізичною особою - підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником у межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності.

Незалежна професійна діяльність- участь фізичної особи у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, діяльність лікарів, приватних нотаріусів, адвокатів, аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів, особи зайнятої релігійною (місіонерською) діяльністю, іншою подібною діяльністю за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою - підприємцем та використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб;

Адвокати є платниками податку на доходи фізичних осіб.

Так, відповідно до ч.1 ст. 162 Податкового кодексу платниками податку є в тому числі фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи ”.

Оподаткуванню самозайнятих осіб присвячена ст. 178 Податкового кодексу, але перш за все самозайняті особи зобов'язані встати на облік в органах Державної фіскальної служби протягом 10 календарних днів після отримання свідоцтва на ведення незалежної професійної діяльності, при чому обов'язковість такого обліку не залежить від можливості або бажання адвоката отримувати доходи від своєї діяльності.

Крім того, особа, що провадить незалежну професійну діяльність, має придбати книгу обліку доходів і витрат, яка прошивається, реєструється та засвідчується посадовою особою контролюючого органу. Така книга заповнюється адвокатом щоденно на підставі первинних документів, що засвідчують отримання доходу та понесення витрат протягом дня. За втрату книги або її неведення встановлена адміністративна відповідальність.

Дані книги доходів і витрат використовуються самозайнятою особою для заповнення податкової декларації.

Для взяття на облік фізичної особи, яка має намір провадити незалежну професійну діяльність, така особа повинна подати заяву та документи особисто (надіслати рекомендованим листом з описом вкладення) або через уповноважену особу до контролюючого органу за місцем постійного проживання.

Податкова декларація про майновий стан і доходи подається до органу Державної фіскальної служби за місцем реєстрації адвоката, нотаріуса кожного року до 01 травня, тобто останній день подачі — 30 квітня. В декларації вказуються всі доходи від здійснення своєї професійної діяльності, а також документально підтверджені витрати, пов'язані із такою діяльністю, та на які зменшується сума доходу адвоката, нотаріуса. Витратами звітного року визнаються лише ті, які фактично понесені особою в цьому році.

Нажаль, Податковий кодекс України не дає чіткого переліку витрат, які враховуються при оподаткуванні особи, що провадить незалежну професійну діяльність, але 05.04.2016 року у Верховній Раді України зареєстровано законопроект, яким пропонується виправити таку

ситуацію(Податковий кодекс України. Прийнятий від 02.12.2010. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011ст.)

В той же час, Державною фіскальною службою України (раніше – Державною податковою службою України, Міністерством доходів і зборів України) вже наводився перелік витрат адвоката, які можуть бути враховані при оподаткуванні.

До складу витрат адвоката відноситься:

- орендна плата за користування приміщенням, яке є робочим місцем адвоката, у тому числі його поточний ремонт, обладнання пандусу для під'їзду інвалідів;
- технічне забезпечення діяльності робочого місця адвоката та його обслуговування (охоронна та пожежна сигналізація, вогнестійкий сейф, інформаційна вивіска, металеві двері або металеві ролети);
- обслуговування технічного обладнання (комп'ютери, у тому числі їх програмне забезпечення, принтери, сканер, ксерокс, факс, телефон тощо);
- витрати на виготовлення печаток та штампів, а також їх заміну;
- сплата щорічних внесків адвокатів на забезпечення реалізації адвокатського самоврядування;
- відкриття рахунків у банках та їх розрахунково-касове обслуговування (депозитні рахунки);
- оплата праці та обов'язкові нарахування на фонд оплати праці помічників, секретарів, стажистів (найманих працівників);
- проходження підвищення кваліфікації адвокатом; участь у короткотермінових семінарах, симпозіумах, науково-практичних конференціях; удосконалення професійної майстерності. Придбання та передплата юридичної літератури (книг, журналів, дисків, програм тощо);
- витрати на збирання доказів, отримання висновків спеціалістів (експертів) відповідно до умов договору про надання правової допомоги;
- витрати на користування електронною базою законодавства;
- витрати на підключення та користування мережею Інтернет;
- виготовлення бланків (у тому числі ордерів) із зазначенням прізвища, імені та по батькові адвоката, номера і дати видачі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю;
- придбання канцелярського приладдя;
- сплата адвокатами єдиного внеску (ЄСВ), у тому числі на користь найманих працівників, та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- програмне забезпечення;
- поштові та кур'єрські послуги, необхідні для виконання адвокатської діяльності;
- витрати на послуги телекомунікаційного зв'язку, електронні цифрові підписи для ведення бухгалтерського та податкового обліку та для подання податкової звітності, звітності до органів статистики, фондів загальнообов'язкового державного страхування.

Крім того, витратами адвоката, який надає безоплатну вторинну правову допомогу, державою визнаються і витрати на проїзд транспортом загального користування, а також витрати на придбання паливно-мастильних матеріалів у разі використання власного автотранспорту (у випадку неможливості скористатися транспортом загального користування). При чому ці витрати мають бути напряму пов'язані саме з наданням безоплатної правової допомоги.

Отже для вирішення проблем пов'язаних з оподаткування адвокатської діяльності необхідно внести зміни як до ст. 14 Податкового кодексу України щодо доповнення визначення дивідендів і розповсюдження режиму їх розподілу і оподаткування на перерозподіл частини гонорару в адвокатських бюро та адвокатських об'єднаннях також розділу XIV Податкового кодексу України, щодо запровадження спрощеної системи оподаткування для адвокатських бюро та адвокатських об'єднань, а також до ст.ст. 14, 15 Закону України “ Про адвокатуру та адвокатську діяльність ” щодо встановлення можливості для адвокатських об'єднань та бюро розподіляти або перерозподіляти частину гонорару, а також перебувати на спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності.